

Смолюк Світлана Володимирівна,
кандидат педагогічних наук, доцент,
Волинський національний університет
імені Лесі Українки,
Волинська область, м. Луцьк

**ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА
«ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ТРЕНІНГ ВИХОВАТЕЛЯ
ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ» У ПІДГОТОВЦІ
МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ**

Сучасні умови розвитку освіти висувають нові вимоги до підготовки педагогічних кадрів, зокрема вихователів закладів дошкільної освіти (ЗДО). Ефективна діяльність вихователя вимагає не лише глибоких теоретичних знань, а й високого рівня психолого-педагогічної компетентності, емоційної стійкості, здатності до конструктивного спілкування та вирішення складних педагогічних ситуацій.

Освітній компонент «Психолого-педагогічний тренінг вихователя закладу дошкільної освіти» в навчальному плані освітнього ступеня «Магістр» представлений як компонент за вільним вибором здобувача вищої освіти, який обирають здобувачі освіти п'ять років поспіль. В чому полягає інтерес здобувачів до вибору даного освітнього компонента? Проаналізуємо мету, завдання, знання та уміння здобувачів освіти, якими вони повинні оволодіти в ході вивчення освітнього компонента.

Мета і завдання освітнього компонента – формування системи знань про засоби та методи реалізації тренінгу як комунікативного методу розвитку особистості; особливостями методичних прийомів тренінгової форми навчання (міні-лекції, психогімнастичні вправи, рольові та ділові ігри, групові дискусії, мозковий штурм, способи зворотнього зв'язку та ін.); самостійному визначенні об'єктивного та суб'єктивного змісту психолого-педагогічного тренінгу; надавати консультативну та організаційну допомогу з питань організації, підготовки та проведення психолого-педагогічного тренінгу різного спрямування; розробці програми тренінгових занять відповідно до існуючих практичних запитів закладу дошкільної освіти з врахуванням особливостей організації тренінгової групи.

Викладання освітнього компонента має свою специфіку, оскільки дисципліна поєднує теоретичні та практичні аспекти підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти. Основний акцент робиться на розвитку професійних компетентностей, формуванні

психологічної стійкості, комунікативних навичок та здатності до саморефлексії. До основних принципів викладання освітнього компоненту належать: *інтерактивність* – активне залучення студентів у процес навчання через тренінгові методики; *практична спрямованість* – орієнтація на реальні педагогічні ситуації та відпрацювання професійних навичок; *рефлексивність* – аналіз власної поведінки, емоційних реакцій та взаємодії з іншими; *індивідуальний підхід* – врахування особистісних особливостей кожного студента; *безперервний розвиток* – мотивація до самонавчання та вдосконалення професійних умінь.

Узагальнюючи думки більшості науковців психологів-методистів Т. Б. Тарасова зазначає, що викладачеві психологічних дисциплін необхідно: 1) виявляти ставлення студентів до навчальної дисципліни, використовувати різноманітні способи підвищення інтересу до психологічної інформації, показувати її «життєвість»; 2) зміст лекцій і практичних занять максимально підпорядковувати теоретичному розгляданню і практичному вивченню тих особистісних і професійних якостей особистості (зокрема, самих здобувачів), які забезпечують життєву та професійну готовність фахівця; 3) доцільно піддавати психологічному аналізу навчальну діяльність студентів: виявляти навчальну мотивацію та очікування студентів, аналізувати труднощі, які в них виникають, і надавати необхідну допомогу в оволодінні ефективними способами сприйняття і переробки навчальної інформації; 4) стимулювати активну навчальну діяльність здобувачів при вивченні психологічних навчальних дисциплін: впроваджувати методичні прийоми та засоби, що забезпечують усвідомлене сприймання навчального матеріалу, логічне його запам'ятовування і активне самостійне творче мислення; 5) здійснювати невимушений психологічний супровід навчального процесу, що охоплює аналіз поведінки студентів на заняттях, оцінку ступеня втоми, ознак тривожності, на основі чого – оперативне управління негативними психічними станами студентів, їх корекція та профілактика; 6) реалізовувати отримання викладачем якісної інформації від студентів в «каналі зворотнього зв'язку» [3, с. 10]

Волкова Н. П. в своєму дослідженні зазначає, що «тренінги доцільно розглядати у контексті діяльнісного навчання, вони спираються на основні принципи ігрового моделювання (ефекту, вправи, асоціації, спілкування, досягнення очікуваних результатів тощо), а головне, є збалансованими за рахунок традиційних та нетрадиційних імітаційних методів навчання. Доцільність упровадження тренінгів у процес навчання можна пояснити такими виконуваними функціями: *навчальна* – засвоєння дисципліни й

формування необхідних умінь і навичок; *розвивальна* – створення умов для розкриття творчого потенціалу й розвиток індивідуальних здібностей; *мотивувальна* – налаштування на активне навчання й психологічну готовність для засвоєння великих обсягів інформації; *комунікативна* – становлення й розвиток контактів між слухачами, формування прагнення до співпраці з високим рівнем довіри й сприйняттям інших членів команди; *релаксаційна* – зняття емоційного напруження, викликаного навантаженням на нервову систему у процесі інтенсивного навчання» [1, с.126].

Під час тренінгу на занятті широко використовуються методи, які спрямовані на стимуляцію взаємодії учасників та власну активність учасників під час динамічного навчального процесу. Тренінг включає активні групові методи, які умовно можна об'єднати в три основні блоки.

Перший блок включає дискусійні методи (групова дискусія, розбір випадків з практики, аналіз ситуацій морального вибору та ін.). Другий блок – ігрові методи: дидактичні і творчі ігри, в тому числі ділові (управлінські) ігри, рольові ігри (поведінкове навчання, ігрова психотерапія, психодраматична корекція); контргра (транзактний метод усвідомлення комунікативної поведінки). Третій блок – сенситивний тренінг (тренування міжособистісної чутливості і сприйняття себе як психофізичної єдності) [2, с. 259].

З метою вивчення очікувань здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня, які обирали вибірково дисципліну проводилося опитування на початку та вкінці вивчення освітнього компонента.

Аналізуючи відповіді здобувачів освіти після завершення вивчення освітнього компонента з'ясовано, що здобувачі орієнтовані на вибір даної дисципліни з кількох ключових причин: *висока практична значущість* (дисципліна не лише дає теоретичні знання, а й навчає застосовувати їх у реальних педагогічних ситуаціях. Здобувачі освіти розвивають навички комунікації, управління емоціями та роботи з дітьми, що робить їх більш підготовленими до професійної діяльності); *розвиток емоційного інтелекту та стресостійкості* (робота вихователя ЗДО потребує великої емоційної витривалості. Тренінг допомагає студентам краще розуміти свої емоції, контролювати стресові ситуації та запобігати професійному вигоранню); *покращення навичок комунікації та роботи в команді* (взаємодія з дітьми, батьками та колегами є ключовим аспектом професії вихователя. Студенти навчаються ефективному спілкуванню, вирішенню конфліктів і створенню позитивного педагогічного середовища); *можливість саморозвитку та особистісного зростання* (дисципліна сприяє розвитку рефлексії, самопізнання та вдосконаленню

професійних якостей, що допомагає майбутнім вихователям стати більш впевненими та компетентними фахівцями); *популярність та позитивні відгуки студентів* (якщо дисципліна користується попитом, це означає, що попередні студенти оцінили її користь і відгукуються позитивно. Практичні завдання, інтерактивні методи навчання та реальні кейси роблять курс цікавим і корисним).

Таким чином, викладання дисципліни «Психолого-педагогічний тренінг вихователя закладу дошкільної освіти» орієнтоване на розвиток особистісних і професійних компетентностей, необхідних для ефективної роботи у сфері дошкільної освіти. Здобувачі вищої освіти обирають освітній компонент, тому що вона допомагає їм не лише стати професійно компетентними, а й підготуватися до реальних викликів у професії вихователя ЗДО.

Список використаних джерел

1. Волкова Н. П. Інтерактивні технології навчання у вищій школі: навчально-методичний посібник. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2018. 360 с.

1. Смолюк С. В. Смолюк С. В. Психолого-педагогічний тренінг як форма підготовки майбутніх вихователів закладу дошкільної освіти / *Науковий журнал «Інноваційна педагогіка»*, ПУ «Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій». Одеса, 2024. Вип. 75. С. 257–260.

2. Тарасова Т.Б. Проблеми викладання психології як навчальної дисципліни за вибором з циклу загальної підготовки фахівців у вищій школі. Габітус. Науковий журнал № 42, 2022 р. С. 101–107.

Сніцаренко Раїса Дмитрівна,
вихователь закладу дошкільної освіти №29
«Ранкова зірка», м. Хмельницький

ІНТЕРАКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ФОРМУВАННІ МОВЛЕННЄВИХ НАВИЧОК ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Сучасна освіта дітей дошкільного віку спрямована на всебічний розвиток особистості, у тому числі — на формування мовленнєвої компетентності, яка є базовою основою успішної соціалізації дитини. Розвинені мовленнєві навички визначають здатність дитини ефективно комунікувати, висловлювати власні думки, почуття та емоції, взаємодіяти з іншими членами суспільства. Саме мовлення є одним із головних засобів пізнання світу, самовираження та